

Žádné Vyprávěj. Sedmdesátá léta, jaká opravdu byla

Nový důvod k návštěvě pardubického zámku nabízí ode dneška na prvním rondelu zámeckých valů až do 16. června výstava fotografií a textů přibližující poutavým stylem **atmosféru sedmdesátých let minulého století.**

PARDUBICE Výstava s názvem Komunismus - La Belle Époque - sedmdesátá léta 20. století v evropských státech sovětského bloku přibližuje dobu reálného socialismu prostřednictvím panelů s komentovanými dobovými fotografiemi. „Panely jsou zaměřeny tematicky na každodenní život, například oficiální oslavy a svátky ve státech východního bloku,“ řekla kurátorka Marta Pató z Katedry literární kultury a slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. Výstava ukazuje například represivní aparát, propagandu, pracovní podmínky, atmosféru neoficiální i oficiální kultury, úroveň bydlení i školství v sedmdesátých letech. Zapůjčil ji polský Institut paměti národa ve Varšavě. Návštěvníci si ji mohou prohlédnout na prvním rondelu zámeckých valů do 16. června.

Jak jste se stala kurátorkou této výstavy, která vznikla v zahraničí?
Poněkud nestandardně, přišla jsem k tomu jako slepá k houslím. Nejsem ani kurátorkou výstavy, jen mám tu čest zprostředkovat její instalaci v Pardubicích. Na vernisáži ale bude osobně přítomen pan Sergiusz Kazimierczuk z Ústavu paměti národa z Varšavy, který se na výstavě autorsky podílel, pomáhal vybírat fotografie a je autorem některých popisků. Výstavu jsem uviděla v Banské Bystrici a zjistila jsem, že jejím organizátorem je můj známý Jakub Paczesniak z tamní Katedry slovanských jazyků, který ji do Pardubic nabídl s tím, že máme slavistická studia a polonistiku. V Čechách je tato výstava poprvé.

Co se vám na ní zalíbilo?
Líbí se mi, že je velmi vtípná. Tehdy jsem sice byla jen malým dítětem, ale mám pocit, že se tato doba začíná přeinterpretovat a je třeba ji dnešním mladým lidem připomínat. Ta doba je někdy idealizována proti dnešku, kdy si člověk uvědomuje dopady zase jiného systému, kapitalistického.

Když se dnes sedmdesátá léta připomínají, co se podle vás příliš zdůrazňuje?
Mám pocit, že medializace té doby působí na mladší generaci už jako připomínání druhé světové války. Máme nějaké vzdálené hrdiny, šedou zónu, která se podíří, a pak máme nějaké zloduchy. A vytrácí se z toho člověk v různých životních situacích. A koncepce této výstavy je dobrým odrazovým můstkem k tomu, abychom tuto dobu probrali.

Co vám přijde vtípné?
Třeba u zobrazení práce je ukázána zároveň dehonestace pracujícího člověka, který se dostával i do ponižujícího postavení. Na jiném snímku si například pracovníci při radiačním poplachu museli vzít během inseminace krav plynové masky. Některé fotky jsou v kombinaci s texty groteskní, z některých zamrazí.

Není přirozenější odpoutat se od pelíškovského humoru a zdůraznit stinné stránky degradace člověka za komunistické éry?
Ano, souhlasím, výstava se totiž jeví jen na první pohled jako humorná. Připomíná i dilemata tehdejších dospělých, která už sama nemohu pamatovat. S kolegou Petrem Posledním, který při vernisáži promluví, se shodujeme, že výstava ukazuje fasádu střední Evropy, jakou měla být, tedy zglajchšaltovanou. Ale díky tomu, že se tyto země nepodařilo zglajchšaltovat, jsou i tyto fáze v různých zemích odlišné. Třeba když Poláci píšou o zlatých sedmdesátých letech, což je absurdní vůbec jen přeložit do češtiny. My jsme to tedy rozšířili o osmdesátá léta, která byla u nás ve znamení konzumního stylu života.

Můžete upřesnit, proč takový název výstavy?
Já jsem ho sice nevymyslela, ale chápeme ho ironicky. Je to jistá polemika s retro zjednodušením, které je ve východním Německu pojmenováno jako ostalgie, tedy nostalgii po východu. My bychom rádi vyvolali polemiku o nostalgii plynoucí ze zdánlivě klidného spokojeného období sedmdesátých a osmdesátých let. Pojem "zlatá šedesátá" je specifický pro české prostředí. Třeba v Maďarsku doznívala represe po šestapadesátém roce a v Polsku a Maďarsku pocítili uvolnění až v letech sedmdesátých. Možná právě díky osmašedesátému roku u nás. Je to polemika s nostalgii po sedmdesátých letech, době jistého populismu, který sovětský režim uplatňoval nejen ve svých středoevropských satelitech. Generace, která už nebyla revoluční a tvořila střední třídu, potřebovala materiálně nakrmit, aby byli lidé spokojení a loajální. A to se v době normalizace dělo.

Která literární díla ze sedmdesátých let můžete jako bohemistka méně zkušeným čtenářům vřele doporučit?
Každý by si měl udělat obrázek o linii literatury oficiální, samizdatové i exilové. Z té tvorby, která vznikala zde, by neměl pominout zásad-

ní knihy Bohumila Hrabala z těchto let, Český snář Ludvíka Vaculíka, skvělou analýzou právě let sedmdesátých je Havlova Vernisáž. Tahle doba byla skvěle popsána v denících Jana Zábrany, není to tak dávno, co vyšlo Moje století od Ivana Klímy. A právě ty spodní proudy jsou skvěle vypsané v Medorkovi Petra Pláčka nebo v prózách Jáchyma Topola. Zase jinak se vypsál z téhle doby Jan Landsman v románu Pestré vrstvy. Vedle knih bych doporučila zhlédnout skvělý film Pouta, napsaný na scénář Ondřeje Štindla, který je právě analýzou toho strachu.

Pohled na obrázky výstavy evokuje tehdejší důraz na masovost či přehnaně ideologickou výchovu dětí. Jaké další znaky patří k sedmdesátým létům?
Pro mě jsou také dobou strachu, ale jiného, než byl v letech padesátých. Je to strach ne o život, ale o svoji pozici. Řada lidí si myslila, že je tento režim z hlediska jejich osobního života už navždy, a jedním ze strachů bylo vyloučení z kolektivu. Se sociální povahou člověka souvisí strach o pozici, postavení v kolektivu i postavení dětí, stádočnost člověka se projevovala i ve vztahu k režimu, s nímž se sice netotožňoval, ale kompromisy s ním uzavíral a jeho tlakům ustupoval.

Dají se zmíněné tlaky vztáhnout k pojmu totalita? Platí i pro sedmdesátá léta?
Řada lidí s tím má problémy, ale mně tento pojem sedí, protože se moc přestěhovala dovnitř lidí. Všichni jí byli manipulováni, byť třeba tím, že museli převzít roli opozičníků. Byl to totální vliv na člověka. Mluví se sice o cenzuře, ale tady byla za komunistů především autocenzura.

Jaroslav Hubený

Represivní aparát Jeden z panelů, jejichž autory jsou pracovníci Institutu paměti národa ve Varšavě. Foto: 3x Radek Kalhouš, MAFRA

Neoficiální kultura V české společnosti hrála čím dál větší úlohu, o polské to platilo v komunistické éře ještě ve větší míře.

Kurátorka pardubické výstavy Marta Pató

V Pardubicích vyučuje od roku 2007 na Katedře literární kultury a slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. „Snažíme se vychovat všestranně kulturně činné studenty a zároveň připravujeme studenty do cestovních kanceláří či úřadů, které mají co do činění s těmi

zeměmi, které jsou v Evropské unii. Zabýváme se kulturou střední Evropy, včetně české. Učím jednak kontexty středoevropské literatury, jednak učím česky studenty přicházející z evropských zemí. Každý semestr jich je asi 50,“ říká. Je vdáná, má tři děti.

Šebrle skončil na Kunětické hoře 23. Vyhrál Nizozemec

KUNĚTICKÁ HORA (ČTK) Nizozemec Sven Maurits se zabydlel na české golfové sérii a vyhrál podruhé za sebou. Na triumf ve slovenské Skalici včera navázal na Kunětické hoře, kde Golf Classic 2014 ovládl s výrazným náskokem sedmi ran. Bývalý desetibojař Roman Šebrle skončil na 23. místě.

Maurits vedl už před druhým kolem a finále mu vyšlo parádně. I díky eaglu na pětiparové sedmé jamce zahrál -9 a jen o ránu zůstal za rekordem hřiště. Celkem měl 201 úderů (-15) a porazil o sedm ran Angličana Craiga Farrellyho.

Na děleném třetím místě skončili čeští hráči Martin Příhoda, Stanislav Matuš a s nimi byl už deset ran za vítězem další Nizozemec Floris Haas.

Olympijský vítěz z Atén Šebrle, hrající se statusem amatéra, prošel při svém třetím startu poprvé cutem. Ve druhém kole zahrál +3, což je jeho nejlepší skóre na kolo v sezóně, ve finále si pohoršil na 78 ran a celkově zaostal za vítězem o 28 úderů.

„Cítím zlepšení. Samozřejmě jak výsledkově, tak především pocitově. Dnes mě lepší výsledek stály dvě nepovedené jamky, neposlušchal mě hlavně driver. Fairway jsem skoro nepotkal,“ řekl Šebrle serveru golfchannel.cz.

Czech PGA Tour pokračuje po více než měsíční pauze na hřišti Golf & Ski Resort Ostravice, kde se 28. až 30. června uskuteční Moravia Cup 2014.

Krátce

PARDUBICE

Opravy ulic na Dukle jdou rychleji

Opravy vnitrobloků v ulicích Jiráčkova a Sokolovská v pardubickém pátém obvodu měly být podle původního plánu dokončeny do 31. srpna. „Práce jdou rychle a vypadá to, že stavbaři by mohli být s prací hotoví ještě před prázdninami,“ uvedl starosta Městského obvodu Pardubice V Jiří Hájek. V rámci rekonstrukce se v ulicích opravují veřejná prostranství, chodníky a komunikace i parkovací místa. Stavební práce jsou v plném proudu také v ulicích V Ráji a Marty Exnarové, kde dělníci opravují kanalizační přípojky, povrch silnic a chodníky. (zln)

INZERCE

Designový telefon s Turbo slevou 2 000 Kč

Jako stvořený pro největší pokrytí Turbo Internetem, a navíc v dokonalém designu broušeného kovu.

Více na vodafone.cz/turbo

Vodafone

PARDUBICKÝ

deník

www.pardubickydenik.cz

Eurovolby: Komu zazvoní umíráček?

Nahradí ODS nováčci ze Svobodných? ...12

Brambůrky ve školách končí
V automatech bude celozrnné pečivo ...11

Na zámeckých valech projdete komunismem

Pardubice – Komunismus – La Belle Époque. To je název výstavy, kterou od včerejška můžete navštívit přímo na valech pardubického zámku. Výstava má vtipným způsobem přiblížit sedmdesátá léta 20. století v evropských státech sovětského bloku.

„Katedra literární kultury a slavistiky byla oslovena Ústavem paměti národa ve Varšavě. Vzhledem k tomu, že se věnujeme výuce slavistických studií zemí Evropské unie, tak jsme na tuto nabídku kývli a výstavu jsme rádi pomohli připravit. Společně s kolegyní Gabrielou Ganczar-

czyk a Ivo Řihou jsme díky vstřícnosti Východočeského muzea našli vhodný prostor na prvním rondelu zámeckých valů,“ popisuje výstavu Marta Pató z Katedry literární kultury a slavistiky Univerzity Pardubice.

Výstava z Polska

Výstava k nám byla zapůjčena z polského Institutu paměti národa ve Varšavě, na instalaci se podílela Katedra literární kultury a slavistiky Fakulty filozofické Univerzity Pardubice a Východočeské muzeum v Pardubicích.

Díky černobílým i barevným snímkům můžete znovu nahlédnout do období proslavených prvomájových průvodů, undergroundu či si připomenete vlastní každodenní život v dobách, které mnozí ještě pamatují.

„Výstava však není určena jen těm, kteří si dobu komunismu odžili, ale i těm, co ji znají zprostředkovaně. Byla to doba, kdy komunistické vlády v Bulharsku, Československu, Polsku, Rumunsku a Maďarsku získaly stabilní pozici, ovlivňovaly životy lidí a disponovaly slůvkem 'musíš',“ dodává Marta Pató. (sejk)

Stát chtěl oklamat majitele parcel na R35

Východní Čechy – Zákondárci v chystané novele, která zvýší výkupní ceny pozemků potřebných pro dálnici R35 z Opatovic na Vysoké Mýto minimálně na loňské ceny, doposud nepočítali s dorovnaním plateb i těm vlastníkům, kteří je už prodali. Letos dostávali jen 30 korun za metr, v případě nesouhlasu je stát začal vyvlastňovat. Novela vrátí platby nad 100 korun za metr. O vyrovnání s majiteli, kteří nedělali s prodejem i přes letošní, třikrát snížené ceny obstrukce, však stát doposud neuvvažoval. Pomohla až včerejší intervence Deníku. ...7

Žádné Vyprávěj. Sedmdesátá léta, jaká opravdu byla

21.5.2014 Mladá fronta DNES str. 3 Kraj Pardubický

Jaroslav Hubený Univerzita Pardubice

Nový důvod k návštěvě pardubického zámku nabízí ode dneška na prvním rondelu zámeckých valů až do 16. června výstava fotografií a textů přibližující poutavým stylem atmosféru sedmdesátých let minulého století.

PARDUBICE Výstava s názvem Komunismus - La Belle Époque - sedmdesátá léta 20. století v evropských státech sovětského bloku přibližuje dobu reálného socialismu prostřednictvím panelů s komentovanými dobovými fotografiemi. „Panely jsou zaměřeny tematicky na každodenní život, například oficiální oslavy a svátky ve státech východního bloku,“ řekla kurátorka Marta Pató z Katedry literární kultury a slavistiky **Filozofické fakulty Univerzity Pardubice**. Výstava ukazuje například represivní aparát, propagandu, pracovní podmínky, atmosféru neoficiální i oficiální kultury, úroveň bydlení i školství v sedmdesátých letech. Zapůjčil ji polský Institut paměti národa ve Varšavě. Návštěvníci si ji mohou prohlédnout na prvním rondelu zámeckých valů do 16. června.

* Jak jste se stala kurátorkou této výstavy, která vznikla v zahraničí?

Poněkud nestandardně, přišla jsem k tomu jako slepá k houslím. Nejsem ani kurátorkou výstavy, jen mám tu čest zprostředkovat její instalaci v Pardubicích. Na vernisáži ale bude osobně přítomen pan Sergiusz Kazimierczuk z Ústavu paměti národa z Varšavy, který se na výstavě autorsky podílel, pomáhal vybírat fotografie a je autorem některých popisků. Výstavu jsem uviděla v Banské Bystrici a zjistila jsem, že jejím organizátorem je můj známý Jakub Paczesniak z tamní Katedry slovanských jazyků, který ji do Pardubic nabídl s tím, že máme slavistická studia a polonistiku. V Čechách je tato výstava poprvé.

* Co se vám na ní zalíbilo?

Líbí se mi, že je velmi vtipná. Tehdy jsem sice byla jen malým dítětem, ale mám pocit, že se tato doba začíná přeinterpretovat a je třeba ji dnešním mladým lidem připomínat. Ta doba je někdy idealizována proti dnešku, kdy si člověk uvědomuje dopady zase jiného systému, kapitalistického.

* Když se dnes sedmdesátá léta připomínají, co se podle vás příliš zdůrazňuje?

Mám pocit, že medializace té doby působí na mladší generaci už jako připomínání druhé světové války. Máme nějaké vzdálené hrdiny, šedou zónu, která se podíří, a pak máme nějaké zloduchy. A vytrácí se z toho člověk v různých životních situacích. A koncepce této výstavy je dobrým odrazovým můstkem k tomu, abychom tuto dobu probrali.

* Co vám přijde vtipné?

Třeba u zobrazení práce je ukázána zároveň dehonestace pracujícího člověka, který se dostával i do ponižujícího postavení. Na jiném snímku si například pracovníci při radiačním poplachu museli vzít během inseminace krav plynové masky. Některé fotky jsou v kombinaci s texty groteskní, z některých zamrazí.

* Není přirozenější odpoutat se od pelíškovského humoru a zdůraznit stinné stránky degradace člověka za komunistické éry?

Ano, souhlasím, výstava se totiž jeví jen na první pohled jako humorná. Připomíná i dilemata tehdejších dospělých, která už sama nemohu pamatovat. S kolegou Petrem Posledním, který při vernisáži promluví, se shodujeme, že výstava ukazuje fasádu střední Evropy, jakou měla být, tedy zglajchšaltovanou. Ale díky tomu, že se tyto země nepodařilo zglajchšaltovat, jsou i tyto fáze v různých zemích odlišné. Třeba když Poláci píšou o zlatých sedmdesátých letech, což je absurdní vůbec jen přeložit do češtiny. My jsme to tedy rozšířili o osmdesátá léta, která byla u nás ve znamení konzumního stylu života.

* Můžete upřesnit, proč takový název výstavy?

Já jsem ho sice nevymyslela, ale chápeme ho ironicky. Je to jistá polemika s retro zjednodušením, které je ve východním Německu pojmenováno jako ostalgie, tedy nostalgie po východu. My bychom rádi vyvolali polemiku o nostalgii plynoucí ze zdánlivě klidného spokojeného období sedmdesátých a osmdesátých let. Pojem "zlatá šedesátá" je specifický pro české prostředí. Třeba v Maďarsku doznívala represe po šestapadesátém roce a v Polsku a Maďarsku pocítili uvolnění až v letech sedmdesátých. Možná právě díky osmašedesátému roku u nás. Je to polemika s nostalgií po sedmdesátých letech, době jistého populismu, který sovětský režim uplatňoval nejen ve svých středoevropských satelitech. Generace, která už nebyla revoluční a tvořila střední třídu, potřebovala materiálně nakrmit, aby byli lidé spokojeni a loajální. A to se v době normalizace dělo.

* Která literární díla ze sedmdesátých let můžete jako bohemistka méně zkušeným čtenářům vřele doporučit?

Každý by si měl udělat obrázek o linii literatury oficiální, samizdatové i exilové. Z té tvorby, která vznikla zde, by neměl pominout zásadní knihy Bohumila Hrabala z těchto let, Český snář Ludvíka Vaculíka, skvělou analýzu právě let sedmdesátých je Havlova Vernisáž. Tahle doba byla skvěle popsána v denících Jana Zábrany, není to tak dávno, co vyšlo Moje století od Ivana Klímy. A právě ty spodní proudy jsou skvěle vypsány v Medorkovi Petra Placáka nebo v prózách Jáchyma Topola. Zase jinak se vypsál z téhle doby Jan Landsman v románu Pestré vrstvy. Vedle knih bych doporučila zhlédnout skvělý film Pouta, napsaný na scénář Ondřeje Štindla, který je právě analýzou toho strachu.

* Pohled na obrázky výstavy evokuje tehdejší důraz na masovost či přehnaně ideologickou výchovu dětí. Jaké další znaky patří k sedmdesátým létům?

Pro mě jsou také dobou strachu, ale jiného, než byl v letech padesátých. Je to strach ne o život, ale o svoji pozici. Řada lidí si myslila, že je tento režim z hlediska jejich osobního života už navždy, a jedním ze strachů bylo vyloučení z kolektivu. Se sociální povahou člověka souvisí strach o pozici, postavení v kolektivu i postavení dětí, stádovost člověka se projevovala i ve vztahu k režimu, s nímž se sice neztotožňoval, ale kompromisy s ním uzavíral a jeho tlakům ustupoval.

* Dají se zmíněné tlaky vztáhnout k pojmu totalita? Platí i pro sedmdesátá léta?

Řada lidí s tím má problémy, ale mně tento pojem sedí, protože se moc přestěhovala dovnitř lidí. Všichni jí byli manipulováni, byť třeba tím, že museli převzít roli opozičníků. Byl to totální vliv na člověka. Mluví se sice o cenzuře, ale tady byla za komunistů především autocenzura.

Kurátorka pardubické výstavy Marta Pató

V Pardubicích vyučuje od roku 2007 na Katedře literární kultury a slavistiky **Filozofické fakulty Univerzity Pardubice**. „Snažíme se vychovat všestranně kulturně činné studenty a zároveň připravujeme studenty do cestovních kanceláří či úřadů, které mají co do činění s těmi

zeměmi, které jsou v Evropské unii. Zabýváme se kulturou střední Evropy, včetně české. Učím jednak kontexty středoevropské literatury, jednak učím česky studenty přicházející z evropských zemí. Každý semestr jich je asi 50,“ říká. Je vdaná, má tři děti.

Foto popis| Represivní aparát Jeden z panelů, jejichž autory jsou pracovníci Institutu paměti národa ve Varšavě.

Foto popis| Neoficiální kultura V české společnosti hrála čím dál větší úlohu, o polské to platilo v komunistické éře ještě ve větší míře.

Foto autor| Foto: 3x Radek Kalhous, MAFRA

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - pardubický kraj

Na zámeckých valech projdete komunismem

21.5.2014 Pardubický deník str. 1 Titulní strana

(sejk) Univerzita Pardubice

Pardubice – Komunismus – La Belle Époque. To je název výstavy, kterou od včerejška můžete navštívit přímo na valech pardubického zámku. Výstava má vtipným způsobem přiblížit sedmdesátá léta 20. století v evropských státech sovětského bloku.

„Katedra literární kultury a slavistiky byla oslovena Ústavem paměti národa ve Varšavě. Vzhledem k tomu, že se věnujeme výuce slavistických studií zemí Evropské unie, tak jsme na tuto nabídku kývli a výstavu jsme rádi pomohli připravit. Společně s kolegyní Gabrielou Ganczarzyk a Ivo Říhou jsme díky vstřícnosti Východočeského muzea našli vhodný prostor na prvním rondelu zámeckých valů,“ popisuje výstavu Marta Pató z Katedry literární kultury a slavistiky **Univerzity Pardubice**.

Výstava z Polska

Výstava k nám byla zapůjčena z polského Institutu paměti národa ve Varšavě, na instalaci se podílela Katedra literární kultury a slavistiky **Fakulty filozofické Univerzity Pardubice** a Východočeské muzeumv **Pardubicích**.

Díky černobílým i barevným snímkům můžete znovu nahlédnout do období proslavených prvomájových průvodů, undergroundu či si připomenete vlastní každodenní život v dobách, které mnozí ještě pamatují.

„Výstava však není určena jen těm, kteří si dobu komunismu odžili, ale i těm, co ji znají zprostředkovaně. Byla to doba, kdy komunistické vlády v Bulharsku, Československu, Polsku, Rumunsku a Maďarsku získaly stabilní pozici, ovlivňovaly životy lidí a disponovaly slůvkem 'musíš',“ dodává Marta Pató.

Foto popis|

Region| Východní Čechy
